

1. Referentie

Referentie	Maddens, B., Tommissen, J., Vanhee, D., Van Mierloo, W. & Weekers, K. (2002). In de ban van de koning? Een verkennend survey-onderzoek naar de structuur van de attitudes van Vlaamse scholieren tegenover de monarchie. <i>Res Publica</i> , (4), 549-573.
Taal	Nederlands
ISSN	04864700
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

Een onderzoek onder 602 Vlaamse laatstejaarsscholieren van zeventien en achttien jaar, toont dat er een onderscheid gemaakt kan worden tussen twee verschillende, nochtans nauw verwante, dimensies van royalisme: de emotionele gehechtheid aan de koning als persoon en aan de koninklijke familie aan de ene kant, en de politieke koningsgezindheid aan de andere kant. De respondenten zijn hoofdzakelijk onverschillig of negatief over de monarchie, voornamelijk op de emotionele dimensie. Een multivariate analyse toont dat mannelijke en niet-kerkgaande scholieren meer negatief scoren op beide dimensies. Scholieren uit migrantenfamilies scoren positiever op de emotionele dimensie. De scores op beide dimensies zijn hoger bij leerlingen die zich meer identificeren met België dan met Vlaanderen, die patriottischer zijn en een meer autoritaire houding hebben. De scores zijn lager bij scholieren met een voorkeur voor een regionalistische partij. De hypothese dat intense royalistische gevoelens samen gaan met vertrouwen in de politiek werd enkel bevestigd voor de emotionele dimensie, terwijl de politieke koningsgezindheid er helemaal los van staat.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Samenleving & politiek
Trefwoord(en)	Instituties, koningsgezindheid, monarchie, royalisme

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Bart Maddens, Jan Tommissen, Dieter Vanhee, Wouter Van Mierloo & Karolien Weekers Afdeling Politologie Faculteit sociale wetenschappen K.U.Leuven Van Evenstraat 2B 3000 Leuven Tel: 016/ 32 32 50 Fax: 016/ 32 30 88 http://soc.kuleuven.be/pol/politologie/politologie-nl.htm

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Wat zijn de attitudes van Vlaamse scholieren tegenover de monarchie?
Hypothesen	Er is een verband tussen de houding tegenover de monarchie en de steun voor het politieke systeem

6. Methode

Onderzoeks-methode	Kwantitatief onderzoek met schriftelijke vragenlijst: De vragenlijst omvatte onder andere 20 vragen van vijfpunten-items
Onderzochte groep	Er werd aan 602 laatstejaarsscholieren uit 13 middelbare scholen een schriftelijke vragenlijst voorgelegd. Het onderzoek liep in zes gemeenten, die op louter praktische gronden werden uitgekozen: Antwerpen, Beveren, Kortrijk, Leuven, Maasmechelen en Neerpelt. De selectie van de scholen en de klassen binnen de gemeenten gebeurde op basis van quota volgens onderwijsnet (vrij en gemeenschapsonderwijs) en studierichting (ASO, TSO en BSO). De op die manier bekomen onderzoekspopulatie kan geenszins beschouwd worden als een aselechte en representatieve steekproef. Zo is er enerzijds een aanzienlijke oververtegenwoordiging van Limburgers in de populatie en anderzijds, doordat de enquête ook werd afgenomen in een Limburgse concentratieschool, van scholieren uit migrantengezinnen. Als gevolg daarvan heeft het onderzoek een louter exploratief karakter.
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Koningsgezindheid	De ondervraagde scholieren reageren overwegend onverschillig of anti-royalistisch. Gemiddeld over alle 22 monarchie-items reageert 43.6% anti-koningsgezind en 34.9% onverschillig. Het gemiddelde percentage van de koningsgezinde antwoorden bedraagt slechts 21.4%.
Nood aan koning	Voortgaand op het standaarditem over de noodzaak van de monarchie vormen de monarchisten wel nog een relatieve meerderheid, zij het een nipte.
Vertrouwen	Het vertrouwen in de monarchie is laag: slechts 15.6% geeft de koning veel krediet. Dit is amper meer dan het vertrouwen in het parlement (14.3%) en de regering (13.5%). De politieke partijen scoren een stuk lager met een vertrouwensscore van slechts 6.7%.
Argumenten pro monarchie	Van de klassieke argumenten pro monarchie lijken het argument van het internationale prestige en dat van de traditie het meest aan te slaan bij de ondervraagde scholieren. Het argument dat de monarchie België bij elkaar houdt vindt slechts bij een minderheid bijval, terwijl het argument van de eigentijdse en moderne monarchie amper wordt gesteund.
Argumenten contra monarchie	De monarchieonvriendelijke gemeenplaatsen kunnen over het algemeen op meer instemming rekenen. Het hoogst scoren de argumenten van de te hoge kost en van de wereldvreemdheid van de monarchie. Een meerderheid vindt ook dat de media-aandacht voor de monarchie overdreven is, dat de koning dichter bij de Franstaligen staat dan bij de Vlamingen en dat de erfopvolging ondemocratisch is. Het minste instemming krijgt de stelling dat de monarchie oubollig is.
Emotionele betrokkenheid bij koningshuis	Ook hier wordt overwegend in anti-royalistische zin gereageerd. Enkel de stelling dat prins Filip later een goede koning zal zijn lokt meer positieve dan negatieve reacties uit. De items die op de grootste tegenstand stuiten betreffen de grotere aandacht voor de koninklijke familie in de les, het verlangen naar een persoonlijke ontmoeting met prins Filip en de wenselijkheid dat medeleerlingen respect opbrengen voor de monarchie. Ook zijn de meeste ondervraagde scholieren gekant tegen het ophangen van een foto van de koning in de klas en zien ze niet uit naar een bezoek van koning Albert aan hun school. Verder ontkent 34.9% trots te zijn op de monarchie, tegenover slechts 23% dat zich wel trots toont.
Relatie tussen de monarchie en de democratische waarden	De meeste ondervraagde scholieren reageren ook afwijzend op de items inzake de relatie tussen monarchie en de democratische waarden. De stellingen dat politici meer moeten luisteren naar de koning en dat ze niets mogen beslissen waar de koning het niet mee eens is worden door respectievelijk 41.5% en 38.8% verworpen. 42.2% is het er ook niet mee eens dat protesteren tijdens koninklijke bezoeken verboden zou moeten zijn.
Koningsgezindheid en achtergrondfactoren	Meisjes en kerkelijke jongeren zijn koningsgezinder, zowel in emotioneel als politiek opzicht. Jongeren uit migrantenmilieus voelen zich iets meer emotioneel verbonden met het koningshuis, maar dit vertaalt zich niet in politieke steun. Leerlingen uit het BSO hebben het iets minder emotioneel begrepen op het koningshuis, terwijl leerlingen uit het ASO de monarchie minder politiek onderschrijven. Jongeren waarvan de ouder universitaire studies hebben gedaan, steunen het koningshuis minder.
Koningsgezindheid en politieke voorkeur	Jongeren die een voorkeur hebben voor N-VA of Spirit ondersteunen het koningshuis het minst (zowel emotioneel als politiek). Een voorkeur voor het Vlaams Belang gaat gepaard met een lagere emotionele betrokkenheid voor het koningshuis, maar niet met een lagere graad van politieke steun. Jongeren die CD&V en VLD stemmen voelen zich meer

	emotioneel en politiek aangesproken door de monarchie.
Koningsgezindheid en andere waarden	Patriotische jongeren, jongeren die zich meer identificeren met België dan met Vlaanderen en die meer autoritair zijn, zijn doorgaans iets koningsgezinder. Anderzijds gaat politieke steun voor het koningshuis niet gepaard met meer vertrouwen in de andere politieke instellingen.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

Er is niet echt veel wetenschappelijk onderzoek naar de houding van Belgen ten opzichte van het koningshuis. De kennis over de houding van de burgers ten aanzien van de monarchie is dus relatief beperkt. We weten wel dat de meeste burgers voorstander zijn van de monarchie, maar niet of nauwelijks wat hen daartoe motiveert. Het artikel wou proberen hier een wetenschappelijk beeld rond te vormen op basis van een enquête bij 602 Vlaamse laatstejaarscholieren. De onderzoekspopulatie kan geenszins beschouwd worden als een aselechte en representatieve steekproef. Daardoor heeft het onderzoek een louter exploratief karakter. Het onderzoek werd uitgevoerd door Bart Maddens, docent politieke wetenschappen aan de Afdeling Politologie van de Katholieke Universiteit Leuven, samen met vier licentiaatstudenten.

In eerste instantie werd gekeken of er verschillende dimensies van koningsgezindheid konden worden onderscheiden. Daarna werd gepoogd om de samenhang tussen koningsgezindheid en een aantal achtergrondkenmerken en politieke houdingen van de scholieren te onderzoeken.

Er zijn twee onderliggende factoren in koningsgezindheid: emotionele en politieke steun. De emotionele en de politieke component van de koningsgezindheid kunnen dan wel modelmatig worden onderscheiden, in de praktijk blijken ze toch nauw met elkaar verweven.

De respondenten zijn hoofdzakelijk onverschillig of negatief over de monarchie, voornamelijk op de emotionele dimensie. Een multivariate analyse toont dat mannelijke en niet-kerkgaande scholieren meer negatief scoren op beide dimensies. Scholieren uit migrantenfamilies scoren positiever op de emotionele dimensie. De scores op beide dimensies zijn hoger bij leerlingen die zich meer identificeren met België dan met Vlaanderen, die patriottischer zijn en een meer autoritaire houding hebben. De scores zijn lager bij scholieren met een voorkeur voor een regionalistische partij. De hypothese dat intense royalistische gevoelens samen gaan met vertrouwen in de politiek werd enkel bevestigd voor de emotionele dimensie, terwijl de politieke koningsgezindheid er helemaal los van staat.